

Protokoll fra møte i Faggruppen for plantehelse (Faggruppe 9) i VKM 22. januar 2008 kl. 09-16

Deltakere:

Fra Faggruppe 9:

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), May Bente Brurberg, Trond Hofsvang, Christer Magnusson, Trond Rafoss, Brita Toppe, Anne Marte Tronsmo og Bjørn Økland

Fra Mattilsynet:

Hilde Paulsen (tilstede under sak nr. 1-5) og Torstein Skjolden (tilstede ved behandling av floghavre under sak nr. 3)

Fra Bioforsk Plantehelse:

Dag-Ragnar Blystad (tilstede ved behandling av agurkgrønnmosaikkvirus under sak nr. 3)

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs (Ref.)

1. Konstituering av møtet

Møteleder ønsket velkommen til møte i VKMs Faggruppe for plantehelse, Faggruppe 9. Innkalling og forslag til dagsorden ble godkjent uten endringer. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene.

2. Oppfølging fra sist møte i faggruppen

Møte med relevante institusjoner vedrørende biomangfold og fremmede arter

Faggruppen (juni 2007) ønsker å møte relevante aktører i Norge blant annet for å klargjøre hvem som har ansvar for hva når det gjelder risikovurdering av fremmede arter. Sekretariatet har kontaktet relevante aktører og presenterte innspillene derfra. Dato for møtet er satt til 7. mars 2008. Faggruppen kom frem til en grov skisse over programmet for møtet.

Vedtak: Sekretariatet jobber videre med programmet for møtet.

3. Plantehelsesaker

Agurkgrønnmosaikkvirus (CGMMV)

VKM fikk 20. juli 2007 i oppdrag fra Mattilsynet å gjøre en risikovurdering av planteskadegjøreren CGMMV. VKM bestilte en faglig bakgrunnsrapport fra Bioforsk

Plantehelse, for å bruke denne som grunnlag for faggruppens risikovurdering. Bioforsk Plantehelse presenterte rapporten på dagens møte, som så ble nøye gjennomgått og diskutert. Faggruppen vedtok enkelte mindre endringer i rapporten og kom frem til en konklusjon i sin risikovurdering av CGMMV.

Vedtak: Bioforsk Plantehelse vil gjøre de vedtatte endringene og språkvaske rapporten før den overleveres endelig til VKM før 28. januar. Sekretariatet vil sammenfatte faggruppens konklusjoner i faggruppens uttalelse. Uttalelsen vil bli publisert på VKMs nettsider etter at Mattilsynet har mottatt den.

Floghavre

VKM fikk 27. mars 2007 i oppdrag fra Mattilsynet å gjøre en risikovurdering av floghavre som indirekte planteskadegjørere. Bioforsk Plantehelse presenterte to rapporter skrevet på oppdrag fra VKM. Rapportene skal brukes som bakgrunn for faggruppens risikovurdering og svar til Mattilsynet. Faggruppen vedtok enkelte mindre endringer i rapporten og kom frem til en konklusjon i sin risikovurdering av floghavre.

Vedtak: Bioforsk Plantehelse vil gjøre de vedtatte endringene og språkvaske rapporten før den overleveres endelig til VKM. Sekretariatet vil sammenfatte faggruppens konklusjoner i faggruppens uttalelse. Uttalelsen vil bli publisert på VKMs nettsider etter at Mattilsynet har mottatt den.

”Hoppebønner”: frø med planteskadegjøreren *Cydia saltitans*

Mattilsynet har tidligere orientert om saken: Mattilsynet vedtok innførselsforbud for et parti ”Hoppebønner” i september 2006, og har ikke funnet å kunne endre på vedtaket etter en klage fra importøren. ”Hoppebønner” (”Mexican Jumping Beans”) er egentlig ikke bønner men larveinfiserte frø fra planten *Sebastiania pavoniana*, en busk som vokser i Mexico. Larvene er levende og av insektet *Cydia saltitans*. Larvene kan være svært aktive inne i frøene og forårsaker på den måten at frøene hopper. De infiserte frøene selges som leketøy. Årsaken til Mattilsynets avvisning er at *Cydia saltitans* er en planteskadegjørere, og at det er uklart hvilket skadepotensial insektet kan ha i Norge. Mattilsynet ønsker en risikovurdering fra VKM for å få mer klarhet i dette. Faggruppen fikk på dagens møte utlevert et 2. utkast til bestilling, og ordlyden i utkastet ble gjennomgått. Relevansen av å vurdere risikoen for eventuelle ”blindpassasjerer” på larvene eller bønnene ble diskutert.

Vedtak: Mattilsynet vil gjøre et par presiseringer i bestillingen.

Furuvenematode (FVN)

Mattilsynet startet arbeidet med å lage en ”Faglig beredskapsplan for furuvednemotode” våren 2007. For å kunne komme fram til en endelig beredskapsplan for FVN, og å kunne dokumentere nødvendigheten av de foreslåtte tiltakene, har Mattilsynet behov for en nærmere vurdering av risikoen som planteskadegjøreren vil kunne representere for skogbruket og for norsk natur, samt hvilken risikoreducerende effekt dagens plantehelseregulering har. Det er også behov for å vurdere hvilken effekt og konsekvenser de foreslåtte tiltakene vil få og sannsynligheten for at en bekjempelse og utryddelse av planteskadegjøreren vil kunne lykkes. På denne bakgrunn vil Mattilsynet at VKM skal gjøre en risikovurdering av FVN, i henhold til den internasjonale standarden ISPM No. 11. Faggruppen fikk i forkant dagens møte utlevert et andre utkast til bestillingen, og ordlyden i utkastet ble gjennomgått.

Bestillingen har blitt endret noe siden sist diskusjon mellom Mattilsynet og faggruppen. Bestillingen er fortsatt nokså omfattende, og det ble diskutert om en flertrinns prosess med spørsmål og svar kan være mest hensiktsmessig. Sverige jobber for tiden med en rapport om FVN som muligens vil kunne gi svar på noen av spørsmålene Mattilsynet stiller. Faggruppen spør derfor om det kan være aktuelt å avvente resultatene derfra før deler av bestillingen fra Mattilsynet besvares.

Vedtak: Mattilsynet vil internt diskutere tilbakemeldingene. Faggruppen vil motta en endelig bestilling innen neste møte i faggruppen (10. mars 2008).

4. Plantehelsesaker i Mattilsynet

VKM har mottatt fra Mattilsynet en skjematisk oversikt over hvilke saker Mattilsynet planlegger å bestille fra VKM i 2008. Skjemaet fra Mattilsynets seksjon for planter, økologi og GM ble delt ut på møtet. Mattilsynet gikk igjennom skjemaet og orienterte om de ulike sakene som er relevant for faggruppen. Faggruppen synes en slik oversikt er nyttig og kom med en rekke innspill i de ulike sakene.

Vedtak: Orienteringen fra Mattilsynet tas til etterretning. Sekretariatet vil samlet sende over tilbakemeldinger fra faggruppene på de ulike fagområdene til Mattilsynet.

5. Saker til hovedkomiteen

Faggruppen diskuterer saker for selvinitiering

Sekretariatet har tidligere samlet inn innspill som har kommet fra faggruppemedlemmer og Mattilsynet. Følgende saker har blitt foreslått til selvinitiering: Potetkreft, ”potato spindle tuber viroid”, floridaminérflue, søramerikansk minérflue og grønnsakminérflue. De tre sistnevnte kan det være hensiktsmessig å slå sammen til en vurdering. På møtet ble ytterligere to saker foreslått: 1) Norske poteter er mottakelige for potetbladrullevirus, og sykdommen vil være en aktuell problemstilling ved en eventuell fremtidig import av settepoteter. 2) Hvordan de pågående og fremtidige klimaendringene vil påvirke biologi, utbredelse og dermed konsekvensene av ulike planteskadegjørere/sykdommer i Norge er et høyst aktuelt spørsmål. Forskerne vet lite om dette, og faggruppen ser det kunne være nyttig med en gjennomgang av hva man vet og ikke vet, også i forhold til hvilke klimadatasett man bør basere en risikovurdering på.

Vedtak: Faggruppen vil diskutere saken videre på neste møte. Faggruppen har for øyeblikket fullt opp på timeplanen med bl.a. diverse oppdrag fra Mattilsynet og et selvinitiert møte om fremmede arter. Sekretariatet vil undersøke hvilket budsjett faggruppen har til rådighet i 2008.

6. Saker fra Faggruppe for plantevernmidler

Vurdering av behov for ny miljømessig risikovurdering av makroorganismer som ble godkjent i 2001 og senere

Vedtak: VKMs Faggruppe for plantevernmidler (Faggruppe 2) har laget et notat vedrørende behovet for miljørisikovurderinger av biologiske preparater som nytteinsekter og -nematoder. Notatet foreslår en slags skjematisk ”bestemmelsesnøkkel” for å vurdere om et gitt preparat bør gjennomgå en grundig risikovurdering med hensyn til utilsiktede miljøeffekter. Faggruppe 2 ønsker at Faggruppe 9 diskuterer metoden beskrevet i notatet og gir en tilbakemelding til

Faggruppe 2 om dette. Faggruppen fikk notatet tilsendt i forkant av møtet. Faggruppen ser at metoden kan være nyttig. Faggruppen mener det kan være bekymringsfullt at godkjenningsperioden for biologiske preparater nå er endret fra 5 til 10 år, blant annet med tanke på usikkerheten rundt hvilke effekter klimaendringene vil ha på disse organismenes biologi og overlevelse i naturen.

Vedtak: Et medlem i faggruppen vil formulere en tilbakemelding til Faggruppe 2. De andre medlemmene vil få denne til gjennomlesning før den sendes til Faggruppe 2.

7. Møter o.a. av felles interesse

EFSA Scientific Colloquium No. 10 on Pest Risk Assessment, Parma 6-7 December 2007

To av faggruppens medlemmer og faggruppens koordinator deltok på dette arbeidsmøtet arrangert av European Food Safety Authority (EFSA). Det faglige utbyttet var stort og faggruppen fikk en orientering om dette. Et referat fra møtet ble sendt ut i forkant av dagens møte. I tillegg vil faggruppen få tilsendt EFSA's oppsummering av møtet når det er tilgjengelig.

IPPC kursmateriell om PRA (<https://www.ippc.int>)

International Plant Protection Convention (IPPC) har laget et kursmateriell om risikoanalyse av planteskadegjørere, basert på IPPC-standarder. Dette er tilgjengelig for alle på IPPCs nettsider.

EFSA Panel on emerging risks

Faggruppeleder er medlem av dette panelet og opplyste at han vil delta på første møte i panelet i Parma 13. februar.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

8. Nytt fra sekretariatet

Mal for VKM-postere – praktiske opplysninger

Faggruppen har tidligere etterspurt en bestemt mal for hvordan en VKM-poster skal se ut. VKM har ikke en bestemt mal for dette. Det er tilstrekkelig at VKMs logo benyttes. Denne fås ved henvendelse til sekretariatet.

VKM's forhold til media

Faggruppen har på et tidligere møte spurt hvordan VKM forholder seg til media, og til synliggjøring og markedsføring av VKM. VKM har følgende policy per dags dato:

VKM skal bare uttale seg om spørsmål knyttet til risikovurderingene – ikke om risikohåndteringen, som er Mattilsynets ansvarsområde. Media vil ofte ha spørsmål knyttet til både risikovurdering og risikohåndtering, og det er derfor viktig at medlemmene i VKM er sin rolle bevisst. Faggruppeleder har ansvar for kommunikasjon med media for saker som er behandlet i vedkommende faggruppe. Faggruppeleder kan delegere ansvaret til andre medlemmer i gruppen.

Under arbeidet med en risikovurdering skal ingen medlemmer av VKM, ad hoc-grupper eller oppdragsutførere uttale seg til media, annet enn å si når det er planlagt slutført og henvise til mandat. Ved offentliggjøring av risikovurderinger utpekes kontaktpersoner for media, og

VKM-medlemmer som blir kontaktet av media skal henvise til den kontaktpersonen som er utnevnt for den aktuelle saken.

I den grad VKM har penger til å dekke utgiftene oppmuntres medlemmene til å presentere ferdige risikovurderinger på relevante konferanser og lignende. I slike tilfeller må medlemmene huske at det er VKM de representerer. Det er positivt om medlemmene i sin presentasjon kan fortelle kort om hvem VKM er.

Sekretariatet har et prosjekt på gang om kommunikasjonsstrategi i VKM. Medlemmene vil bli invitert til å komme med innspill underveis.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

10. Eventuelt

Sekretariatet orienterte om at et par av de andre faggruppene i VKM har behov for supplering innenfor enkelte fag. Sekretariatet vil lage en utlysning der det søkes etter vitenskaplige eksperter innen disse feltene. Faggruppen ble spurt om den har behov for supplering, slik at dette i så fall kan tas med i samme utlysning.

Vedtak: Faggruppen vedtok enstemmig at den ikke ser behov for flere faste medlemmer. Det er tilstrekkelig å trekke inn eksperter ad hoc etter behov i enkeltsaker.

11. Nye møtedatoer

Neste møte i faggruppen er 10. mars.